

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania A. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
o zwrot nienależnie pobranego świadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 7 lutego 2019 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 30 sierpnia 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego
kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 30 sierpnia 2017 r., po rozpoznaniu apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Z., zmienił wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 13 września 2016 r. w ten sposób, że oddalił odwołanie ubezpieczonej A. P. od decyzji organu rentowego z dnia 4 marca 2016 r. zobowiązującej ubezpieczoną do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 sierpnia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. w kwocie 32.865,85 zł.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że Sąd pierwszej instancji dokonał błędnej wykładni art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach

pomostowych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 664 ze zm., dalej jako ustawa pomostowa), według którego prawo do emerytury pomostowej „ulega zawieszeniu bez względu na wysokość uzyskiwanego przychodu w razie podjęcia przez uprawnionego pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3”, odnosząc treść tego przepisu do art. 3 ust. 5 tej ustawy. Wbrew stanowisku Sądu pierwszej instancji, użyte w art. 17 ust. 4 ustawy pomostowej pojęcie „uprawniony” oznacza osobę mającą ustalone prawo do emerytury pomostowej (art. 2 pkt 4 tej ustawy), a więc nie jest tożsame z pojęciem „pracownik” użytym w art. 3 ust. 5 tej ustawy. Oba przepisy dotyczą zatem różnych podmiotów. Oznacza to, że podjęcie przez ubezpieczoną po przejściu na emeryturę pomostową ponownego zatrudnienia na stanowisku pracy zaliczanym do pracy o szczególnym charakterze w wymiarze 1/2 etatu stanowi podstawę do zawieszenia wypłaty pobieranej przez nią emerytury na podstawie art. 17 ust. 4 ustawy pomostowej. W konsekwencji wypłacone ubezpieczonej w spornym okresie świadczenie emerytalne jest nienależnie pobrane i prawidłowo organ rentowy, na podstawie art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.) stosowanego przez odesłanie z art. 28 ust. 2 ustawy pomostowej, zobowiązał ubezpieczoną do zwrotu nienależnie pobranej emerytury za wskazany okres.

Wyrok Sądu Apelacyjnego został w całości zaskarżony przez ubezpieczoną skargą kasacyjną. Ubezpieczona domagała się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania kasacyjnego. Skargę oparto na podstawie naruszenia:

1) art. 17 ust. 4 w związku z art. 3 ust. 4 i 5 ustawy pomostowej polegające na błędnej wykładni, wedle której osoba pobierająca emeryturę pomostową nie może podjąć pracy w szczególnych warunkach lub o szczególny charakterze, gdyż jej podjęcie skutkuje zawieszeniem wpłaty świadczenia;

2) art. 35 ust. 1 punkt 2 ustawy pomostowej polegające na błędnej wykładni, wedle której obowiązek płatnika składek do ustalenia i odprowadzania składek od przychodów ubezpieczonych wykonujących pracę o szczególnym charakterze w

rozumieniu tej ustawy uzależniony jest od wykonywania tej pracy w pełnym wymiarze czasu pracy.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości jak i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie w związku z „istnieniem konkurencyjnych interpretacji zaskarżonych niniejszą skargą przepisów ustawy o emeryturach pomostowych”, w szczególności nie uwzględnienie przez Sąd Apelacyjny stanowiska wyrażonego w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r., II UK 130/11 (LEX nr 1271604), zgodnie z którym wynikający z art. 35 ust. 1 ustawy pomostowej obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych dotyczy pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w pełnym wymiarze czasu pracy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na twierdzeniu o istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne

wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 31/18, LEX nr 2508113; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365). Powołanie się na tę przyczynę kasacyjną zakłada więc nie tylko wskazanie przepisu prawa i stwierdzenie, że - w ocenie skarżącego - wywołuje on wątpliwości. Konieczne jest również wykazanie, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, wyjaśnienie na czym one polegają, ich uzasadnienie, a także wskazanie rozbieżnych wariantów interpretacyjnych, z odwołaniem się do dotychczasowych poglądów orzecznictwa i dostępnego piśmiennictwa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, LEX nr 2497706), a w szczególności przytoczenie i poddanie analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 123/17, LEX nr 2496319). Jeżeli konkretny przepis był już przedmiotem wykładni w judykaturze, a interpretacja ta jest w ocenie skarżącego nieuzasadniona, nieodzowne jest również przedstawienie racji, które przemawiają za zmianą dotychczasowej linii interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, LEX nr 1982406; z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493).

Tak rozumianych wymogów nie spełnia przesłanka zawarta we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ - wbrew twierdzeniom skarżącej - nie występują obecnie rozbieżności w zakresie wykładni art. 35 ust. 1 ustawy pomostowej. W powołanej przez Sąd Apelacyjny uchwale Sądu Najwyższego w składzie 7 sędziów z dnia 28 września 2016 r., III UZP 10/16 (LEX nr 2113358) rozstrzygnięto bowiem ostatecznie rozbieżności w poglądach co do zakresu obowiązku opłacania składki na Fundusz Emerytur Pomostowych za

pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, uregulowanego w art. 35 ust. 1 i 2 ustawy pomostowej, mając na względzie zarówno stanowisko opowiadające się za przyjęciem, że wolą ustawodawcy było nałożenie obowiązku składowego tylko względem pracownika wykonującego pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w pełnym wymiarze czasu pracy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r., II UK 130/11, OSNP 2013 nr 3-4, poz. 40 oraz z dnia 24 czerwca 2015 r., I UK 373/14, LEX nr 1771398), jak też stanowisko, według którego obowiązek opłacania i finansowania składki w myśl art. 35 ust. 1 ustawy pomostowej spoczywa na pracodawcach zatrudniających pracowników, którzy urodzili się po dniu 31 grudnia 1948 r. oraz wykonują pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy bez względu na to, czy pracownik za którego jest ona opłacana został objęty ochroną przed ryzykiem zaprzestania wykonywania dotychczasowej pracy zawodowej przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego, z tego względu, że ustawodawca pozbawił składki na Fundusz Emerytur Pomostowych cechy wzajemności (odpłatności) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2015 r., I UK 330/14, LEX nr 1821132; z dnia 14 lipca 2015 r., II UK 201/14, niepublikowany, z dnia 24 maja 2016 r., III UK 148/15, LEX nr 2072190). Uwzględnivszy przedstawione wyżej rozbieżności w orzecznictwie, powołana powyżej uchwała z dnia 28 września 2016 r. rozstrzygnęła jednoznacznie, że według art. 35 ust. 1 ustawy pomostowej składki na Fundusz Emerytur Pomostowych opłaca się także za pracownika wykonującego pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy.

W konsekwencji należy stwierdzić, że nie występuje wskazywana w skardze kasacyjnej potrzeba wykładni przepisów budzących rozbieżność w orzecznictwie, co oznacza, że skarżąca nie zdołała wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania skargi.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, rozstrzygając o kosztach postępowania kasacyjnego po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 10 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w

sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).